

Over de relatie tussen warmtevisie en regionale energiestrategie

Dweilen met de kraan open ?

In het klimaatakkoord wordt de relatie tussen warmtevisie en de Regionale Energiestrategie (RES) genoemd. Bij de uitwerking van de warmtevisies is echter weinig oog voor het beperken van de benodigde energie, terwijl het realiseren van opwek van energie juist veel aandacht krijgt. Volgens Sabine Jansen, werkzaam aan de TU Delft, leidt dat tot een situatie van dweilen met de kraan open.

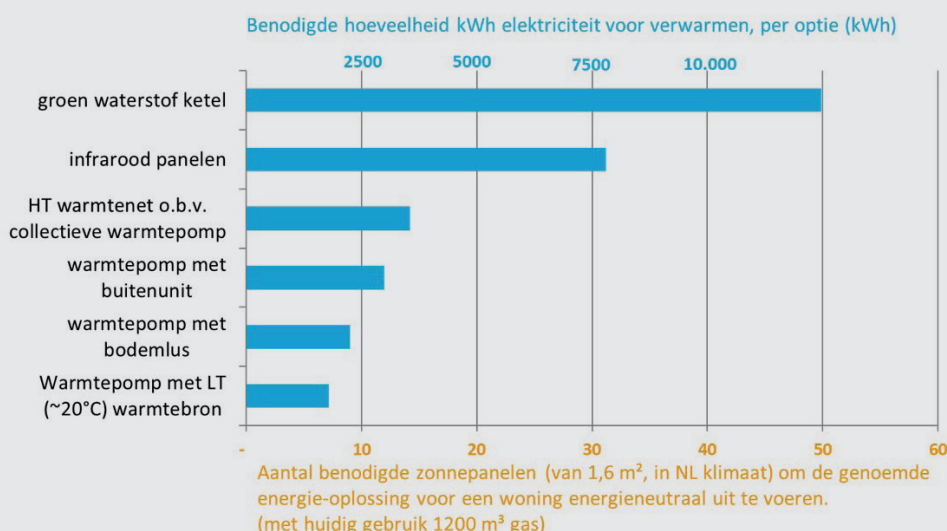
Op dit moment zijn de gemeentes en provincies hard bezig met het maken van plannen voor verduurzaming en vermindering van CO₂ uitstoot. Aan de ene kant zijn er de 'RESSEN' (Regionale Energie Strategieën), met als doel de duurzame energieopwekking in Nederland te verhogen. De 'RESSEN' moeten in totaal 35 TWh aan duurzame elektriciteit op gaan wekken. Uit het klimaatakkoord, en de inspanningen van alle regio's, blijkt dat men zich bewust is van het ruimtegebruik van duurzame opwekking en de uitdagingen hierbij. Aan de andere kant laten veel gemeentes energiestrategieën opstellen voor de warmte, om van het aardgas af te gaan. Echter, voor zover het nu lijkt, speelt de hoeveelheid duurzame energie die nodig is voor de alternatieve warmteplannen nauwelijks een rol, behalve indirect, via de isola-

tie en het kostenplaatje. Het isoleren van gebouwen verlaagt de energievraag; er is echter geen instrumentarium om de isolatie 'standaard' af te dwingen. Sturing op efficiënte systemen ontbreekt. Daarnaast leert de ervaring dat zuinige opties vaak hoge investeringen vragen en daardoor – met de huidige aannames ten aanzien van kosten en rente – niet worden gekozen.

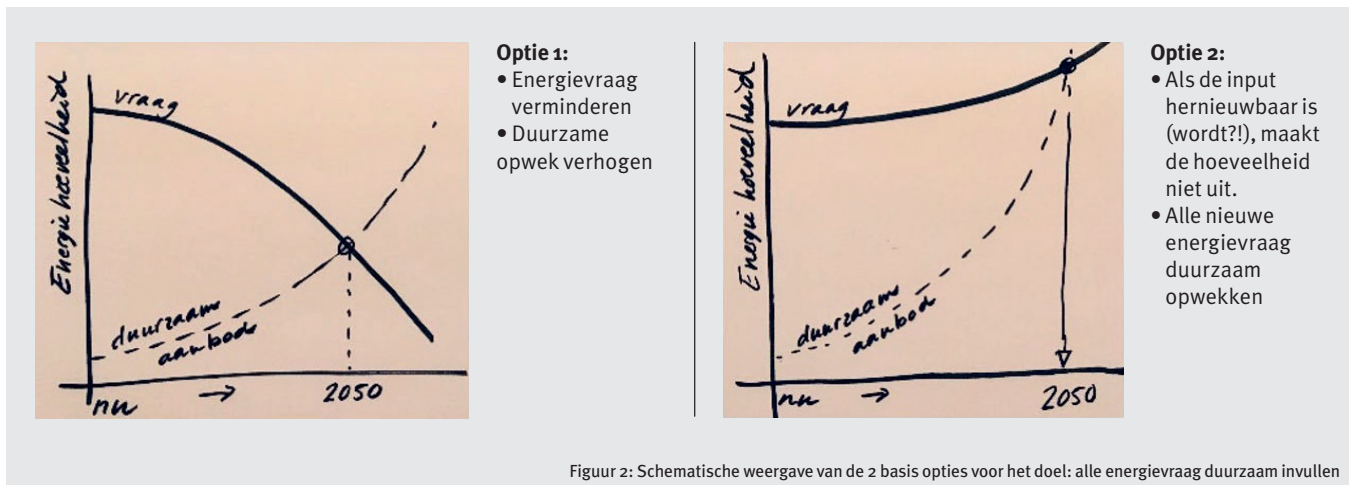
Veel energie-input

Het gevolg is: veel 'van het aardgas af' opties die heel veel (duurzame) energie-input vragen. Het uitgangspunt daarbij lijkt te zijn: biomassa is CO₂ neutraal en er komt op termijn ruim voldoende groene, CO₂ neutrale en hernieuwbare elektriciteit (en daarmee groene waterstof)

Vereenvoudigde berekening van de benodigde elektriciteit en PV panelen, voor verschillende warmte opties.

Figuur 1: vereenvoudigde berekening van de benodigde elektriciteit

Figuur 2: Schematische weergave van de 2 basis opties voor het doel: alle energievraag duurzaam invullen

beschikbaar. En als de opwekking niet in Nederland past, dan halen we het wel uit het buitenland. Er is dus geen maat op de benodigde hoeveelheid energie. De focus van de warmtetransitiesies ligt bovendien op de laagste (maatschappelijke) kosten. Kortom: vanuit de warmtevisies is er momenteel geen criterium, prikkel of eis als het gaat om de hoeveelheid duurzame energie die voor een ‘van het aardgas af’ optie nodig is.

In figuur 1 is te zien hoeveel elektriciteit nodig is per optie voor warmtelevering, uitgaande van vereenvoudigde berekeningen op basis van efficiënties. Op de bovenste as staat de hoeveelheid elektriciteit (in kWh), en op de onderste as staat de omrekening in aantal PV panelen, waarbij is aangenomen dat een paneel ongeveer 250 kWh stroom per jaar opwekt.

‘De focus moet liggen op de energie-input per oplossing, in plaats van op kosten’

Gezien de bovenstaande uitgangspunten, zou ik graag de volgende vragen stellen (aan de overheid):

- Als het *niet* uitmaakt hoeveel energie we uit het buitenland halen, waarom zouden we dan zoveel moeite doen om met de RESSEN 35 TWh in Nederland op te wekken?
- Als het *wel* uitmaakt, waarom proberen we dan niet die input van buiten te beperken door *zowel* het verminderen van de benodigde energie input *als* het verhogen van de duurzame opwek in NL? De RES en de energievisies zijn communicerende vaten; als je een energiezuiniger opties kiest, dan hoef je minder op te wekken, of minder uit het buitenland te importeren.
- Als het *wel* uitmaakt, is het dan zo dat de overheid het doel van 35 TWh duurzame elektriciteit gaat verhogen op het moment dat de vraag omhoog gaat?

Reduceren energievraag

In beide gevallen, onafhankelijk van hoeveel energie er van buiten Nederland wordt geïmporteerd, zou de focus van de warmtevisies – inclusief de startanalyse vanuit de leidraad – moeten liggen op de resulterende energie-input die nodig is per oplossing, in plaats van op kosten. Vervolgens dient er inzicht te zijn in waar deze benodigde input nu, en op termijn (2025, 2030, 2040?) vandaan moet komen. Tenslotte is het van belang om een reëel beeld te geven van de te verwachten CO₂ besparing gedurende de transitie, dus niet pas in 2050. Hierbij zou het effect van het verhogen van de elektriciteitsvraag op de emissiefactor van de elektriciteitsopwekking moeten worden meegenomen, evenals de relatie met de RES.

Een focus op benodigde energie én de impact hiervan op het ruimtebeslag en op werkelijke CO₂ uitstoot, zal mijns inziens leiden tot meer aandacht voor het reduceren van de energievraag. Ook een studie door Ecofys voor het WWF en een recente update van het IPCC geven aan dat het reduceren van de benodigde energie-input essentieel is om een honderd procent duurzame energievoorziening te realiseren en op tijd aan de CO₂ doelstellingen te voldoen.

‘Er is dus geen maat op de benodigde hoeveelheid energie’

De opties zijn simpel (zie figuur 2): of we verminderen de benodigde energie en wekken wat overblijft duurzaam op, of we verhogen de benodigde energie en dweilen met de kraan open. Ik kies voor optie 1. ■